

दशादित्य
२५ गङ्गापारव्याना

११

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरवैव नरोत्तमं देवीसरस्वतीयां सततो जयमुदीरयेत् ॥ ॥
कथं द्वैतवने राजा जितो दुर्योधनादिभिः ॥ छद्मनाक्षौहे तैराज्ये धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥ केशवं परिष्य
छवदुल्लेशं समन्वितः ॥ नारायणं व्रतं वृद्धिभ्रष्टराज्यास्वदं मम ॥ सुखदं पुत्रदं नृणां सर्वकामफ
लप्रदं ॥ आयुर्वलकरं पुंसां स्यामेषु जर्यप्रदं ॥ ॥ श्रीकृष्ण उवाच ॥ शृणु राजन प्रवक्ष्यामि सर्वपा
पप्रनाशिनं ॥ दशादित्याव्रतं नाम रविप्रीतिकरं परं ॥ श्रुत्वा पक्षो दशम्या श्रयदारविदिनं भवेत् ॥
दशादित्यमिति रव्यातं विधित्तस्य निशामय ॥ तद्दिनं तु समासाद्य यः स्नात्वा कल्पयेद्धृती ॥ दश
सूत्रकृतं पीतं दशगुण्यसमन्वितं ॥ डोलकं समुपादाय चित्तयेत्तत्र भास्करं ॥ पूजयित्वा विधाने
न कथां श्रुत्वा समाहितः ॥ ततो विसर्जनं कृत्वा वध्नीयाद्दक्षिणोपमान् वामे करे तथा योषित्मं
त्रेनानेन डोलकं ॥ दशादित्यं दशाक्षौहिणीभनाराज्यमक्षयं ॥ विनीतां दशपुत्रांश्च आयुरा
रोग्यसंपदं ॥ तत्तत्कृत्वा दक्षिणां दद्यादेकभुक्तं समाचरेत् ॥ दशकृत्यव्रते पूरोति दुःखापनमा

६. वरेत। लोहिताधेनुरक्ताच। हिरण्यं वाससानिव। दद्यादनेन विप्राय यथोक्तं फलमाप्नुयात्॥ ॥
 १ युधिष्ठिर उवाच॥ श्रुतमेतत्तज्जगन्नाथव्रतमेतदनुत्तमं॥ कृतं केन पुरा देवतं निवेदय विस्त
 रात्॥ इति श्रुत्वा जगन्नाथो वृहदश्वमुवाच॥ कथ्यतां न मुनि श्रेष्ठ ममादेशादिति स्फुटं॥ उवा
 च वृहदश्वोऽपि न लोराज्यं यथा प्रवान्॥ व्रतेनानेन वीरो निपुस्करेण हतं पुरा॥ ॥ वृहदश्व उवा
 च॥ आसीदुज्येन लोराजा वीरसेन सुतः पुरा॥ रूपजो वृत्तसंपन्नः सभायां सुश्रवान् गुराणाम्॥
 भीमराजसुतायाश्च भैरवावदिजनादितान्॥ श्रुत्वा चोत्कृष्टो भूत्वा कामादुपवनं ययौ॥
 तत्र वापीजलस्त्रापी हंसो हं मच्छदान्वितः॥ यत्नेन विधृतो राजा चक्रेन्दुकरेण स्वरेः॥ हा हा कष्टमनि
 ष्टमोऽपि तं मन्दभाग्यतः॥ कथातक्कसमायातः कथं मे गतिरिदृशी॥ त्वं हि राजा धर्मशीलो दयालु
 दीनपालकः॥ मां सुवराद्धिदं दृष्ट्वा कथं लोभमयो भवान्॥ त्वजराज नृकरिष्येते प्रयोजनम

राम
 ९

स्या २

नुत्तमं॥ श्रुत्वा तद्विस्मितो राजा ब्रूहि तत्तत् करिष्यसि॥ उवाच राजहंसोऽसौ विदुर्भनगरे नृपः॥ भीम
 सेन इति ख्यातस्तपत्या निजतिरे॥ दमोदान् श्रुत्वा दमनोदमयन्ती मुनेर्वरात्॥ सा च सर्वगुराते यैता
 रमणीया यथा भवत्॥ भविष्यति महाराज्ञी यतिष्येऽहं तथा नृपा॥ श्रुत्वा तिराज्ञा संत्यक्तो भीमसे
 न सरोवरं गतवान् त्वरवान् हंसो दृष्ट्वा भैमी सरवीजनेः॥ कारिकाकारितं बर्तुं हंसं हं मच्छदं मु
 दा॥ हंसोऽप्युवाच तमेतत्कांक्षते त्वानलो नृपः॥ पुरापशोको यतस्वासी त्वं हि स्त्रीरत्नमुत्तमं॥
 तत्तस्मै युवयो र्योगिः शोभनः प्रतिभाति मे॥ सो वाच सत्यमेतन्मे न लख्यते मया॥ सत्यमे
 तत्परिज्ञाय हंसवोधयितुं नृपं॥ प्राप्य संवोध्य च निजालयं॥ ॥ नलो संशक्त हृद
 या दमयन्ती गृहं गता॥ ज्ञात्वा सरवीजनात् भीमः सुतां विन्ता विन्तां निजां॥ स्वयं वरार्थ
 माहूय नाना देशात् महिषतीन्॥ एतस्मिन् नृपरे राजनृमदेन्दु नारदाय यो॥ स पृष्ठ

यथैहंसो नृप ॥ १३

६
२

: कथयामास दमयन्ती स्वयं वरं । दमयन्ती गुराण कृष्टो यमेन्दु वरुणाग्रयः । आजगमुः खेचरा
मार्गे नलं दृष्ट्वा ब्रुवन् वचः । त्वं वसन्त्यवतांश्चैवो वयमेते च याचकाः । अशंकितं महाराज न
गहृदोत्येन भीमजा । यथोष्टु त्वमविज्ञात तत्रातिष्ठ प्रयोजनं । वयं वत्रामहे वात्र त्वदागमने
कांक्षया । अंगीकृतं ववस्तेषां जगामाथ ततो नलः । यत्रास्ते दमयन्ती सातां प्रोवाच वचो नृपः ।
नलं मां विद्धि वैद भिनिषधाधिपतिं क्व वं । इन्द्राग्नियमतो ये शदूतत्वेन समागतं । एवामि
कंपतिं प्राप्य त्रिलोकजनवद्विता । भविष्यति न संदेहानावमस्य मद्वचः ॥ ॥ दमयन्ती उवा
च ॥ मम देवाः सदा वन्द्याः पितृवर्ते दिगीश्वराः । मम प्राणेश्वरो नान्यो नैष धो हं स वाक्यतः । त
तो भीमसुतायाश्च निश्चयं परि विन्याव । जगाम नृपतिस्तत्र यत्रेन्द्राग्नियमादयः नलं वरुणे
मिभूपातं नान्यमेतद्वचो नृपः । दमयन्त्या दिगीशेभ्यो निजगादयथा तथं । ततस्ते प्रययुस्तत्र

राम
२

स्वयम्बरनिकेतनं । नलरूपं विधाया भुवि विभुस्ते दिवौ कसः । अथ देवा भूपाताः सर्वे नि
श्चरलोचनाः । ददृशुस्तां समायातां दमयन्तीमिव श्रियं । श्रुतवंशगुराभिर्भीत्यक्ता नृ
पतिमण्डलं । तत्र यश्च नली दृष्ट्वा संशयापन्नमानसा । स्तुतिं कृत्वा जगन्नाथ यदि सत्यं वृ
तो नलः । तेन सत्येन मे देवाः नलं संप्रति सा विदुः ॥ ततो देवा विविध्या त्रविमानस्थान दि
गीश्वरान् । नमस्कृत्वा तु वैदभी पुष्पमालां नले क्षिपत् । ये ज्ञेयस्तथा क्षतामिन्दुः संहारास्त्रं तथा यमः ॥
अग्निर्निर्गतावऽग्निं च निर्जले जलमप्यतिः ॥ एवन्दत्वावरं देवाः पुरापश्लोके दिवययुः । भूपाताः
स्वपुरं सर्वे भीमभूपाल पूजिताः । अथ देववरैर्मार्गे द्वापरैराकलिर्युतः । दृष्ट्वा कलेर्वयाहीति
पृष्ट्वा निजगादसः । भैम्यामाशक्तवित्तो हं यामीति कलिनोदितं । श्रुत्वा देवा इति प्रादुस्तया
धर्मानलोदितः । एतद्रूपतरं भूतं कलेयासि स्वमाश्रमं । कलिर्विलक्षितो भूत्वा नैषधो वमावह

न विवाहं विधिं वक्तुं तादमयन्त्यासमन्वितः॥ आगत्य स्वपुरीं रम्यां मुमुदे देववच्चिरं॥ ततः कालक्रमे
 नाथ दमयन्त्यां नलो नृपः॥ इन्द्रसेनसुतं प्राप्य दिन्दुसेनां सुतां तथा॥ अवस्करगृहादैत्यकदाचित्त्वर
 या न्वितः॥ पादप्राक्षारणां कर्तुं विसंस्मारनरेश्वरः॥ तदेवाशौचमासाद्य तस्य देहं महीपतेः॥ क
 लिर्विवेश सहसा स्वयं वररूपं स्मरन्॥ एतस्मिन् नृरे गत्वा भ्रातरं नृपते कलिः॥ ततोऽमात्यगणैः
 सर्वैर्दमयन्ती पुंरस्तरैः॥ हितमुक्तं न वेद स्मराजा द्यूतरभाततः॥ सुतोयाप्रेषयामास वा दमयन्तचकु
 रिदं॥ समर्पितो रसरथोऽनुपरां स्वयं ययौ॥ दृष्ट्वा राज्यस्ततो राजा दमयन्त्यासमन्वितः॥ जगा
 म विपिनं द्यौरपरिस्तान् मुखां वृजः॥ अथापश्यत्तलो राजापक्षिणो स्वर्गापक्षिणो॥ ततस्त्वरणं स्व
 वस्त्रेण दद्यामास तौरवणो॥ यात्यां जितो सिराजे द्यूता वक्षो स्वर्गापिणो॥ इत्युदीर्य गतो शीघ्रं वस्त्र
 मादाय भूपतेः॥ दृष्ट्वा ते ददुतं तौ च विस्मयापन्नचेतसौ॥ एकवस्त्रपरीता गौ वैरतुर्दम्पतीवनं॥ अ
 तीत्य कतिचिद्भूमिभीमाः कराकसंकटौ॥ प्रापतुस्तौ सरस्तीरे मीनयुग्मं वुभुक्षितौ॥ तन्मीनयु

राम
 ३

मानं १

गलं यावद्भस्माद्धितकलेवलं॥ भेम्पाप्रक्षाल्य तज्जीवित्वा जलमाविशत्॥ हाधिक्रुद्धम
 निष्ठुं मेकष्टां कष्टतरंगता॥ मन्दभाग्या करिष्ये कं वदिष्या किं नृपायतः॥ एवचिन्तापरां प
 त्नीं समागत्वा हनैषधः॥ एकं मे देहि वै गभिर्मीनं भुक्षोति चापरं॥ मुहुर्मुहुः रिदं प्रोक्ता भ
 दासाचाह भीमजा॥ मया भुक्तमिदं स्वामिन् शनैर्न स्रमुखी भयात्॥ दमयन्ति न मे तव
 मेतत्तदुदेव चेष्टितं॥ इदं निगद्य भूपालस्तूष्णीं तस्थौ विचक्षणाः॥ अथ मार्गद्वयं दृष्ट्वा
 वने तत्र॥ नराधिपः॥ उवाच वचनं तथ्यं दमयन्ती हि तौ विनी॥ एष विध्यो महासे
 लो नदीयश्च समुद्रगा॥ अतः परं परो देशो दक्षिणः परिकीर्तितः॥ इतः क्रोश
 शतं भव्ये किंचित् न्यूनतरं पुनः॥ विदध्वि विषयो यत्र राजा भीष्मपितातवः॥

८

दमयन्ती उवाच ॥ कुतो मे ता तराज्या नि कुतो मे जननी गृहं । त्वां विना नृप शार्दूल सर्वविधव्योपमं ॥ न
ल उवाच ॥ त्वमेका प्राणामाभैमी सत्यमेव ब्रवीमि ते । न विदुर्भगमिष्यामि दुःखभारेणापीडितः ॥ ततो ग
त्वा कियद्दूरं जनशून्यं सभागृहं । तौ विशश्रमतुस्तत्र पादसंचारविह्वलौ । तत्र रात्री समासाद्य निद्रां
तां ध्वपरिश्रमात् । अथ राजा समुत्थाय त्यक्तुमिच्छत् विदुर्भजां । इतस्ततस्ततो भ्राम्य खड्गं तत्रैव चा
प्रवान् । छित्त्वा तद्वस्त्रमादाय मुहुर्वीक्षत दानलः ॥ कियत्पदं ततो याति पुनरावर्तते तसः । ततः
कलिवशाद्राजावनान्तरमुपागमत् । ततः प्रातः प्रवुद्धासा अदृष्ट्वा निषधाधिपं । हा हेति विलपं
ती मोक्षं त्काद्यासि कुतो नृप । रुदन्ती पर्यटन्ती तां जगद्वा जगरस्तदा । हा हा भीममहाता तहो प्र
भो निषधाधिप । त्वाहि मां शीघ्रमागत्य विलंलाप मुहुर्महुः । कुतश्चिद्देवयोगेन व्याधेस्तत्र समा
ययौ ॥ तिष्ठत्वा जगरन्तीनां तामरक्ष द्विदुर्भजां ॥ सर्वीक्ष्य चानुवद्याङ्गी स्मरन्ती मृगयुर्वने । तद
ग्धाशापवोक्तेन दमयन्ती पुनर्ययौ । गत्वा कियद्दूरं नंदोः सिंहं वीक्ष्य जगाद सा । भक्षमां

राम

मृगराजेन्द्र दुःखशोपतये दुत । तां विहाय गते सिंहो जगमा सुवनान्तरं ॥ सापितापसर्प
धानामाश्रमं प्राप दुःखिता ॥ ते दृष्ट्वा कुरुणा विष्टाः कृत्वा तिथ्यं सगौरवं ॥ तां समाश्वा
सयामासुः त्वसंती च नलं प्रति । नखेदं कुरुवेद धिं व्रतमेतत्समावर ॥ यत्प्रभावात् नलं
प्राप्य राजर्षिं ध्रुवमवास्पसि ॥ तस्मिन्नेव दिने प्राप्ते दशादित्यमिदं व्रतं । कारयित्वा कृताहारातां
पसास्ते तिलोदधुः ॥ अथ किं विद्वन्त्यक्ता प्रकृष्टं मार्गमाप्यसा । वनिजा सत्यमासाद्य तं पप्र
ह नलं नृप । न जानीमो नलं देवि वयं नलं तृणादृते ॥ सुवाहोः वेदि राजस्य यास्या मोनगरी प्र
ति । देवगन्धर्वयक्षाणां केवां त्वं विभि मो वयं । नलस्य निधेशस्य पत्नी जानीत मां जनाः । त्वसं
गेन गमिष्यामि सुवाहो नगरीमितः ॥ अथ ते मार्गमादृत्य सुप्राथुर्गी कृतागजेः ॥ प्रातरुत्थाय येशे
षाः सुवाहु नगरीं गताः ॥ अथ सा भीमजाह्नवा सुविकीर्णा शिरोरुहा ॥ जगाम नृपतिर्द्वारमु

५ नमतेवातिविह्वला ॥ प्रासादशिखरादृष्ट्वा राजामाताऽथचेष्टिकां प्रस्थाप्यानीयवाश्चास्य वभावे
 कपयाचतां कात्वंनिषधरायस्यरैन्धीवेतिसाव्रवीत् ॥ अवस्थातेकथंचैवाह तराज्येनृपेक्षणा
 रापुत्रैः समर्पयामास सुनन्दायै नृपप्रसूः ॥ तत्ररात्री दिवंसाध्वी ध्यायन्ती तं लभूयति ॥ दुःखे
 नमहता विष्टा तस्थो सा जलमध्यगा ॥ अवस्थादुः सहंवीतो न लोराजा सदुः खितः ॥ गत्वा प्राप
 महारण्यं दावा तलसमाकुलं ॥ रक्षरक्ष महावीर तत्तव न त्वरा न्वितः ॥ दह्यमानं न दधू तं नाग
 मानयदा भ्रष्टः ॥ न तं पदं ततो गत्वा सोऽदशदशमे पदं ॥ उचैभूय न भेतव्यं हितार्थं ते मया कृतं ॥ कु
 व्रतान्तेऽपनेष्यामि रूपं दाश्यामि संस्मृतः ॥ नाम्ना त्वं वारुको भूत्वा अनुपरागं मिष्यसि ॥ त्वं मां क
 र्कोटकमिद्विशापदग्धं सुरेश्वराः ॥ त्वया चातो गमिष्यामि वस्त्रयुग्मं गृहानमे ॥ इत्युक्त्वाऽनर्द
 धेना गोऽनुपरायि यो नृपः ॥ अहं चाहु कनामास्मीत्यः ॥ शशाख विशादः ॥ अथ भीमसेन

रामः
५

संदृष्टः सुदेवो नाम वैद्विजः ॥ वेदिराजकुले वीक्ष्य दमयन्तीमुवाच ह ॥ दमयन्ती च तं दृष्ट्वा
 रुदन्ती चातिदुः खिता ॥ सुदेवं ब्राह्मणां दृष्ट्वा किमर्थं ह दितं त्वया ॥ राजमात्रेति पृष्ट्वा सा स
 र्ववृत्तेस्मभीमजा ॥ त्वं मत्स्वस्तु ते त्वत्का तदादिशकरोमि किं ॥ मातर्मां प्रापय पीत्या विदध्वं न गरेष
 ति ॥ तथेत्युक्त्वा रथे कृत्वा प्रापय भीममदिरे ॥ तत्र गत्वा तु वेदव्रीववन्दे पितरौ स्वकौ ॥ श्रुत्वा
 तु दुहितुः सर्वसमाश्वास्यातिदुः खितो ॥ उचतुः पुत्रिकादुः खं कुहराज्यमिदं तवा ततः समात
 रंगत्वा कथयामास भीमजा ॥ न लभूयामन्वेष्टुं प्रहृयतां जना इति ॥ मां स्वा मि वचना दूता नाकृत्य
 तामथाव्रवीत् ॥ न ते किं कथयिष्यामि त्वं निवेदय पुत्रिवत् ॥ ॥ दमयन्ती उवाच ॥ ममाद्देव स न हि
 त्वा संत्यक्त्वा चैव मां वने ॥ सुप्रामेकां गतो सित्वं निदध्याते मतिः कुतः ॥ इत्येतद्वचनं श्रुत्वा यदि प्रसु
 त्रं तव ॥ ददातिकोपितं यस्मा दन्विष्याप्येस भीमजां ॥ अयोध्या नगरे गत्वा अनुपरागं महीयते ॥

सभाया मुक्तवान्वाक्यमहंतवपुनः पुनः। नेकेनापुनरंदत्तं श्रुत्वा राजसभाजनैः। एककुब्रोवहि
 कुरुपोमांजगादहं। यामव्याशी लसंपत्तासंती स्वामी हिंसी। कुलद्वयंतपापीत्री धर्म
 मेवकरोति सा। तदुत्वाहं वासां स्थित्वाददर्शवयमद्भुतं। अक्तं चटं जलैः पूर्णं सिद्धान्तं वा
 ग्निवर्जितं॥ इत्थीदं वचनं ज्ञात्वा। वेप्रसंतोष्य तं जनैः॥ मां त्रासं मर्त्यवैदधी। सुदेवं प्राहिराणोत्त
 तः॥ अतुपर्णानृपंगत्वादमयन्ती स्वयम्वरः। भवताश्च दिने प्राप्ताः शीघ्रं गच्छेत्पुवाच सः॥
 अतुपर्णोऽवाच॥ भो वारु क कुरुष्या शु सारथ्यं शतयोजनं॥ गमिष्ये वै करात्रेण विदर्भनगरीं प्रति॥
 वारुकोऽवाच॥ यिन्नानैवात्र कर्तव्यां शतयोजनमायतं। दिनाद्वै नैव गन्तव्यं विदर्भनगरं त्वया॥
 इत्युक्त्वा योजयामासरथं परमस्कृतं॥ वार्हेर्नय वारुकाभ्यां वसहिता नृपतिर्ययौ॥ अथ वेगव
 साडाज्ञ उहनीयं पतितं भुवि॥ वारुकाशुरथंधेहि मुक्तः प्रोवाच सारथिः॥ अतिक्रम्ये स माया

राम
६

तादृयाद्योदशयोजनं। कथमेतस्य वस्त्रस्य लंघित नृपसत्तम॥ ततो विभीतकं वृक्षं अतुपर्णोऽसं
 हीपतिः। वीक्ष्याह सारथे पश्य मम विद्यामनुत्तमां॥ त्रयोदशशतं पत्रं फलपुष्पशतं
 तथा॥ शाखायामस्य वृक्षस्य नितं विदित वारुकः॥ रथादुत्तीर्य वेगेन तथ्यं मत्वा तु तद्वयः॥
 आगन्तुकामं नलं प्राहु कलिर्निसृ त्यदेहतः॥ दमयन्ती व्रताचार प्रभावेन हतप्रभं॥ त्राहि मां नलभूया
 लगतोऽस्मि शरणांतव॥॥ नल उवाच॥ कस्त्वं रत्नत्रः कुतो ब्रूहि त्यक्तः कलि ररुं नृपः॥ इदमूचे विभी
 तोऽस्मि दमन्ती व्रतो दयात्॥ यथेहं गच्छ निर्भोतः कलेर्मच्छाशनादितः॥ नलस्येदं वचो ज्ञात्वा
 व्याजहार कलिः पुनः॥ त्वानलं अतुवर्णं वदमयन्ती वसंस्मरेत्॥ नतस्य मत्कृतो दोषो भविष्यति मही
 तले॥ इत्युदीर्य कलिस्तत्र प्रविवेश विभीतकं॥ ततोऽधुनापि वर्यास्य तवाश्वायामऽजानतः॥ अथ ह
 दमनाराजारथमारुह्य नैव ध्रुवः॥ अथाश्वात् प्रेरयामास यथा प्राप सकुण्डितं॥ इत्यद्भुतमहं द

दृष्टुं क्रतुवर्णोर्वीतलः॥ अक्षविद्यांगुदानतत्त्वमश्वशिक्षांप्रयत्नमे। विद्यायांपरिवर्ततौचक्रतुष्टु
 मानसौ॥ क्रतुपर्णोविदधस्यपुरोपवनमाविशत्। भीमसेनस्ततश्चक्रेदत्वावसतिमुत्तमां॥ आतिथ्यं
 वदुसंमानक्रतुपर्णस्यभूषते। अथभैमीसमादृष्ट्वावाहर्मेयवीक्ष्यकेशिनी॥ पप्रक्षकथमायातापूयमन्त्रे
 कयानिशा॥ सतथेतिदितः प्राहवाहर्मेयः शृणु केशिनी॥ इमांविद्यां तमांवेत्तिवाहुकायं चसारथि॥
 कुरु पंवाहुकं ज्ञात्वावरित्रेणावनेषधं। सर्वमागत्य तद्वृत्तं दमयन्त्येतयोदितं॥ ततोपत्यंस्वयंभैम्याप्रतितं
 वीक्ष्यवाहुकः॥ अंगेविरंसमालाप्यसवाप्यनयनोऽभवत्॥ तद्वृष्ट्वावरितदूतिदुतमस्यैनिवेदयत्।
 ज्ञात्वाभैमिसवाहर्मेयंवाहुकंशीघ्रमानय॥ यदिप्रतिवृत्तासत्त्वं दशादित्यफलंयदि। तदायंनल
 एवेतिसादधौवाहुकंभुजौ॥ ततोदेवगणाः सर्वेसर्वसाधुतिभीमजे। जगदुःख्यववर्षाशिबवर्ष
 श्चप्रहृषिताः॥ तस्मिन्नेवक्षराराजास्मृतः कक्कोटकः फरणी। ददौतस्यातिसौन्दर्यंनलस्यगुणवत्

रामः

रं॥ अथतत्रसर्वास्तंनलंवीक्ष्यतस्त्वतः॥ सभार्यंभीमसेनंचनद्रयन्तिस्मरात्तया। ततोभीमः समागत्यपू
 जयामासनेषधं॥ ममेदंसकलंराज्यं तवैवनिषधेश्वर॥ वदुर्विर्तप्रसादेनभीमेननिषधेनव। क्रतुप
 र्णानृपस्तुष्टुः प्रदितः स्वपुरंययौ॥ अथभीममहीपालैर्नलोराज्यं। भिनदितः। सहायैः कतिभिर्युक्तः
 प्रययौभीमजांनितः। मार्गेचितकूरः प्राप्यभैमीप्राहनलंनृपं॥ दशादित्यव्रतंमेऽद्य तदिहक्षरामा
 स्यतां। तच्छ्रुत्वाकलिनाप्रोक्तंस्मृत्वाचक्षिषधेश्वरः। उचेतत्त्वमिदंकार्यंमयापिवरवर्णिनि। चक्रतु
 र्तौसरस्तीरिव्रतानांव्रतमुत्तमं॥ तस्यामभ्यार्चतः प्राहसूर्यसाक्ष्यादुपस्थितः॥ आदित्योहंप्रस
 न्नोस्मिप्रार्थयेतांवरंयुवा॥ उचतुस्तौ तथावाक्यं कृत्वातुकरसंपुटं। दशदूवक्षितैः श्रुत्वा
 मस्मद्वन्धिनीकथां॥ त्वमभ्यर्चतिसूत्रस्थं सद्योदयंतदाक्षितं॥ नदुःखं व्रतिनस्तत्रपार
 लौकिकमैहिकं। यः पठेच्छृणुयाद्वापिदेयंतस्याभिवांक्षितं। यदि वास्यप्रसन्नोऽस्मि

५७
 १०
 द. भक्ति त्वेवाति। नश्चला। निवेदयतदा सर्वं पक्वमानं गतादिकं। तथेत्पुष्पादि वानाथ प्रसन्नो वाक्य
 मब्रवीत्॥ एतदेव सरो यत्र नक्तो भीमो च पाठिनो। एतौ गृहान भूपाल सैवेयं च वनस्थली। यत्र तेऽप
 हतं वस्त्रं खगाभ्यां तौ च गृह्यतां॥ एतावद्वौ जितं याभ्यां हृदना राज्यमुज्जितं॥ दशादित्य फलं तनु
 स्वदेशे यमुपस्थिता। गच्छेदानीं निजं राज्यं चिरं पालय मेदिनी॥ इत्युक्त्वा देवदेवेशोऽन्नर्द्धानं यथोर
 वि॥ प्रापत्तुसौ क्रमेणाऽथ निजपट्टनसन्निधौ॥ तदा हूतो नलेनाथ पुष्करः पूर्ववत्मुदा। संक्रीड्य विजितो
 राज्यं समस्तं वसुसञ्चितं। नात्र ते दूषणां भ्रातः कलेरे वेति रोधितः॥ प्रययौ प्रहृष्टो राजा पुष्करः पूर्वमा
 स्पदं। वतस्यास्य प्रभावे नदमयन्ती समन्वितः॥ बुभुजे सकलां पृथ्वीं नलभूपोरि पुंजय॥ वितमिदमि
 रुतञ्चातन्नविद्यापसद्यः॥ सकलहितमवाप्तं भैमसेन्या नलेन त्वमपि यथास्याद्दुर्मकामार्थलक्ष्मी
 ह भिमत्त फलसंपत्तिद्विदं साधकानां॥ ॥ इति श्री भविष्योत्तरे दशादित्य कथानलोपारख्यानं समाप्तं॥

सं० ६४ वैत्रसुदि० तस्मीदिने श्रीगोविन्दराजोपाध्यायशर्मणो लिखतमिदं पुस्तकं शुभम्॥

राम

८